

Slovenski Tednik.

Politični in gospodarski list za kmetško ljudstvo.

Izhaja vsak petek.

List velja za celo leto 2 gld. 80 kr., za pol leta
1 gld. 40 kr. — Posamezni list velja 6 soldov.

Uredništvo in opravišтво lista je v „Národní tis-
karni“ v Tavčer-jevi hiši „Hotel Europa.“

Iz deželnih zborov.

Deželni zbor kranjski.

(IX. seja 10. jan.) Dr. Razlag utemeljuje svoj predlog zaradi zboljšanja razmer ljudskega šolstva na Kranjskem.

Predlog dr. Razlaga se izroči šolskemu odseku.

Grof Thurn predlaga, da se vrt pri deželni hiši odstopi mestu ljubljanskemu od dežele v last.

Dr. Bleiweis: Ko smo slišali, da hranilnica misli zidati poslopje za realko, smo se v tej zbornici srčno zahvalili jej. Ali zdaj so se stvari tako spremenile, da mora vsak domoljub proti njeni ponudbi glasovati za voljo pogojev. Sploh so v zgodovini zidanja tega poslopja za realko tri zastavice, katerih si jaz ne morem rešiti. Prvič je bilo skleneno v hranilničnem občnem zboru, da se bode izdalo za zidanje 150000 do 200000 gl. To bi bilo dovolj.

Mora se pomisliti, da realka nij univerza, ne politehnika. V njo pridejo otroci od 10 do 17 let. Za te nij bilo treba monumentalne stavbe, da bi bil skoraj ves rezervni fond porabljen, temuč treba je bilo le primernega zidanja. — Drugič je bilo prej zmirom brati, da se zida realka na korist dežele in ljubljanskega mesta. Zdaj pa hranilnica neče nobene garancije dati, da bo poslopje le korist dežele in mesta. Ako se reče, da mora rezervfond varen biti, da zavoljo kredita mora hranilnica pravice do poslopja obdržati, odgovorjam, da ima hranilnica po deželi dovolj zaupanja brez vsega rezervfonda.

Tretjič je cela komisija izrekla, da deželni vrt ne dela realki nobene škode. Ako se izgovarjate na olepšanje mesta, moram reči, da za to olepšanje še nij čas prišel. Pisalo se bo prej 1950 predno bo ljubljanski magistrat tako daleč prišel, da bo mogel za olepšanje mesta hiše podirati. Meni se zdi, da za vsem tem nekaj družega tiči. Vprašam samo, kaj bi brez garancije storila hranilnica, ko bi enkrat realka postala slovenska.

Pl. Langer vpraša, zakaj se nij tudi tačas, ko se je šola v Šneperku snovala, tačih garancij iskalo kot zdaj? — Poudarja, da se je ljubljanska hranilnica povsod dobrotnico izkazala, kjer koli je šlo za šolstvo, torej se jej tudi tu sme brez garancij zaupati.

Dr. Costa odgovarja, da šneperska šola je le provizorična, deželni vrt se pa ne more le provizorično odstopiti.

Ko je še poročevalec Murnik govoril in iz hranilničnih pisem do deželnega odbora dokazal, da je prej hranilnica obetala, da bosta dežela in mesto imela vedno korist (fortwährenden Nutzen) od tega poslopja, zdaj pa na enkrat terja vrt od dežele in si še hoče pravico pridržati, da prekliče svoj dar, preide se k specijalni debati.

Dežman poprime besedo in kaže, kako se je naredila šola na Slapu, ki bo veljala v 30 letih čez 50.000 gld., a se ne ve, če bo kaj dobrih rezultatov imela. Pomišljaji proti hranilnici so neopravičeni. Dozdanja realka je v slabih prostorih, ki so zaduhli in zdravja mladine škodljivi. Realka še nij v novem poslopji, pa uže se bojite, da bi ven ne prišla. Dežman končnem stavi predlog, naj

se vrt prepusti s tem pogojem, da ga mesto zopet tacega nazaj da deželi, ako bi v realke ne bilo.

Costa replicira. Na Slapu je tudi vse intabulirano za 30 let in dež. odbor nij prej za šolo nič izdal. Ako D. govori o tesnobi v realki, naj pogleda rajši, kako tesno sede otroci v ljubljanski mestni šoli. Končem pravi, da bode dežela primerno realko sama zidala, ako te ne dobi.

Zavinšek nasvetuje posredovanje med obema strankama tako, da se sicer garancija izreče, a ne terja od hranilnice vknjiženja v gruntne bukve.

Horak se sklada s tem predlogom, pa nasvetuje, naj se seja za deset minut preneha, da se poslanci pobogajo in z lepo dogovore o tej sitni stvari.

Kaltenegger tudi pomirljivo govori.

Costa ne pusti, da bi se seja za 10 minut pretrgala, nasvetuje o tem glasovanje in z enim glasom večine se pameten, ker pomirljiv predlog Horakov zavrže.

Dr. Razlagu se stvar, odstop 150 kvadratnih sežnjev premalostna zdi, da bi se hranilnici, ki poklanja poslopje vredno 400.000 gld., stavili taki pogoji. Ti se stavijo lahko kasneje pri drugi priliki. — Tudi on priporoča posredovalen nasvet, kateri pa v zbornici ne najde dovolj podpore.

Ko je še poročevalec govoril, sprejme se predlog d. odbora s 14 glasi proti 13, Horak nij glasoval.

Poročilo gospodarskega odseka o peticiji občine Stara-Loka zaradi dovozne ceste k železnici, se izroči tudi dež. odboru.

Poročilo gospodarskega odseka o peticiji več občin zaradi vredjenja grabnov na desni strani ljubljanskega močvirja, se izroči deželnemu odboru, da v prihodnjem zasedanju o tem poroča.

Poročilo zdravstvenega odseka o peticiji društva zdravnikov na Kranjskem za vredbo plač okrajnih ranocelnikov, se izroči deželnemu odboru, da v prihodnjem zasedanju, kadar pride uravnava sanitarne policije na vrsto, o njej poroča.

Predlog poslanca Kramariča, da se stroški za ukvartiranje vojakov, v tistih občinah ki imajo vojake zaradi straže za živinsko kugo v smislu postave zaradi živinske kuge, povrnejo iz državnega zaklada, se sprejme.

(X. seja 12. dec.) Med poročili predsednikovimi je tudi interpelacija dr. Coste in drugih narodnih poslancev: zakaj se na Notranjskem še zdaj nij davek odpisal, kakor bi se bil imel vsled ukaza ministerskega.

Poslanec Obreza stori obljubo.

Prva točka dnevnega reda so nasveti finančnega odseka o zvišanji plač in plačil deželnih uradnikov.

Dr. Costa hoče, da se to obravnava v skrivni seji, ker se bodo morala imenovati imena.

Apfaltrern in Zarnik sta proti Costi in pravita, da so pač morda nekateri, katerim je morda zavoljo tega in onega tesno, javno razpravljati to reč, a ona nij med tistimi.

Dežman je poročevalec. Kaltenegger prepusti predsedstvo podpredsedniku Petru Kozlerju in se udeležuje debate. On je za zvišanje plač. Zavinšek ga podpira.

Pri prvem delu nasveta, namreč, naj se deželni uradniki ne vrsté več v dietne klase in naj uravnava v dietne klase ob veljavo pride, nasvetuje

Kaltenegger pristavek, da tisti uradniki, kateri uže imajo dietne klase, naj jih obdrže. Če prav namreč ta razvrstitev nema praktične veljave, ima pa moralično. — Isto tako govori Apfaltrern.

Costa pravi, da je ta stvar važna. Vsak deželni uradnik gleda zdaj cesarskega v isti dietni klasi, in hoče toliko plače imeti. Sicer pa zavod dietnih klas nema nobenega praktičnega pomena, nobene pravice ne daje, in je le birokratično usiljen. Ko sta govorila še Apfaltrern in Zavinšek, dobi besedo poročevalec

Dežman: „Reklo se je, da naj bi vendar enkrat svoje deželne uradnike zadovoljili. Nikar ne verjemite, da je to mogoče! (Smeh.) Saj vsako leto reorganiziramo, vsako leto nagrade dajemo. — Dietne klase in službene stopinje nij vse eno. Zato nemajo deželni uradniki prav, če se državnim primerjajo.“

Predlog odsekov je bil potem s pristavkom Kalteneggerjevim sprejet.

Razlag predlaga, naj se ustanovi stalna služba računskega svetovalca.

Dežman pa pravi, naj se mu tudi za 100 gl. plača poviša, ne samo naslov.

Razlagov predlog pade, sprejme pa se predlog finančnega odseka.

Predlogi fin. odseka, naj se sistemizira služba oficijala I. reda z 900 gl., dveh oficijalov II. reda z 800 gld., dveh oficijalov III. reda z 600 gld. dveh ingrosistov s 500 gld., se sprejmó, ravno tako predlog, naj se pri pomožnem uradu sistemizirata dve službi kancelijskih asistentov po 500 gl. s petletnimi dokladami so bili sprejeti.

Kaltenegger hoče, da se plača dež. tajnika in koncipista zviša, prva na 1400, druga na 1100 gl., tedaj za 100 gld. več, kakor finančni odsek predlaga. Kalteneggerjev predlog se sprejme.

Predlog finančnega odseka, naj se nadzornemu osebju prisilne delavnice zvišajo plače, se sprejme, ravno tako oni, da ima izboljšanje plač s 1. prosincem stopiti v veljavo.

Finančni odsek dalje predlaga, naj se prošnja deželnih diurnistov in sekundarnih zdravnikov za poboljšanje plač odbije.

Proti temu predlogu govori dr. Zarnik, pojasnovaje, kak žalosten stan imajo diurnisti; da jim pri sedanji draginji nij moč z 1 gl. na dan živeti. On predlaga tedaj, da bi se njihova plača na 1 gl. 20 kr. zvišala. Dalje pravi, da imajo sekundarji v Gradci, v Zagrebu, v Reki in drugod po 600 gld., pr. nas pa samo 400 gl. Avskultanti pri sodnjah imajo po 600 gld., a oni imajo manje opraviti in imajo razen tega še postranske zasluge. Avskultanti ne koristijo dosti, medicinci pa izučeni s klinike pridejo. Zato dr. Zarnik predlaga, naj se jim plača do 400 na 480 gl. zviša; sicer se zna primeriti, da nobenega kompetenta ne bo, akopram je veliko domačih medicincev.

Razlag stavi predlog, da, ako se dr. Zarnikov predlog ne sprejme, naj se sekundarjem vsaj po 50 gl. privoli.

Bleiweis pravi, da so bile plače sekundarjev še le pred enim letom organizirane, naj se tedaj ne organizirajo zdaj še na novo. Plače sekundarjev res nijso velike, a pomisliti je da so sekundarji praktikanti, da imajo te plače le zato, da svoje studije takorekoč nadaljujejo. Zraven plač pa imajo še prosta stanovanja, luč in kurjavo, ki znaša vse nad 200 gold., česar primarji nemajo. Da se jih za te službe malo oglasi, temu nij uzrok slaba plača, nego to, ker malo slov. dijakov medicino študira, da potem kompetentov manjka, in ako se tudi plače povišajo, jih ne bo.

Dr. Zarnik pové več imen domačih medicincev, ki so šli rajši v Kamnik, Kranj, Krško ali kam drugam v prakso, kakor da bi v bolnico prišli, samo zavoljo slabe plače ne. Kar se tiče stanovanja, vé vsakdo, kako je, da je bolj podobno kleti, kakor sobi. Tikoma svečave izreče Zarnik, da imajo sekundarji res prosto svečavo, a kakošno? Ne miljevih sveč, ali petroleja, nego „šusterkerzen“, katerih uže noben človek ne žgè. Zraven tega morajo še po noči po trikrat vstajati, da nadzorujejo, med tem ko primarji doma mirno ležé.

Bleiweis pravi, da sekundarji res nemajo salonov, a tudi na Dunaji nemajo boljših stanovanj (Zarnik: Pred tridesetimi leti znabiti nijso boljših imeli), kar se pa luči tiče je gotovo, da plina ne moremo v bolnišnico napeljati. (Zarnik: Med plinom in šusterkercami je velik razloček.)

Dežman govori proti izboljšanju plače diurnistov in sekundarjev.

Pri glasovanju se sprejme predlog finančnega odseka, Zarnikov in Razlagov eventualni predlog pade z enim glasom večine.

Vsi predlogi finančnega odseka se potem v tretjem branji sprejmo.

Zadnja seja v vtorek ob devetih zjutraj.

Štajerski deželni zbor.

(17. seja 10. januarja.) Deželni zbor izreče, da se naj mariborska okrajna sodnija loči v dve sodniji, katerih meja naj bode Drava; ob enem pa naj ministerstvo usta-

novi okrožno sodnijo v Mariboru. Dr. Vošnjak poroča v imenu finančnega odbora. Štajerska hranilnica je darovala 300.000 gl., da se napravijo hiše za uboge in neozdravljive bolne. Deželni zbor je uže lani sklenil, da se na Štajerskem trije taki zavodi napravijo za zgornje, srednje in spodnje Štajersko. Nakupila se je hiša v Wildonu, kjer je uže uredjen ta zavod, v Ptui se pa še le zida. Deželni zbor sklene: Stroški za ubožnico v Wildonu znašajo za zidanje in pripravo hiše 31.100 gl., stroški za hrano itd. za 60 ubogih 14.500 gl.; za ubožnico v Ptui 40.000 gl., za hrano itd. za 30 ubogih 7250 gl. Dohodki so: od hranilnice 71.100 gl., od občin povrnjeni stroški za hrano 7200 gl., tedaj doplača deželni fond 14.550 gl. Deželnemu odboru se privoli, da sme za hrano ubogih občinam še manj kakor 35 kr. na dan računati. Za siromašni fond znašajo stroški in dohodki 19.938 gl. Za razne dobrohotne namene se privoli 8569 gl.

Deželnemu odboru se naloži, naj pri vladi na to dela, da se sanitetni okraji in okrajni zdravniki pomnože. Dr. Vošnjak dokaže, da bi se moral pri vsakem okrajnem glavarstvu nastaviti okrajni zdravnik. Poprej je bilo na Štajerskem 19 okrajnih zdravnikov, zdaj jih je samo še 13. Zlasti slovenski Štajer je hudo prikrajšan, tako, da pride na n. Štajerskem 1 okrajni zdravnik na 85.000 prebivalcev, na slovenskem Štajerskem pa celo na 140.000.

Potem pridejo razne prošnje na vrsto. Šoštanjski okrajni odbor prosi, da se cesta od Šoštanja do Velenja uvrsti med okrajne ceste I. reda; dalje, da se iz deželnega fonda privoli podpora od 2000 gl. za zidanje novega mosta čez Pako pri Šoštanju. Dr. Vošnjak podpira to prošnjo, ker je šoštanjski okraj za ceste uže dosti storil, ker so ceste skozi dobre, a okrajna priklada uže tako visoka, da se ne da več povišati. Deželni zbor potem sklene, da se obe prošnji izročite deželnemu odboru s tem, da se o stvari poduči, in če se kaže potreba, privoli podporo 2000 gl. iz svote, katera je odločena za podporo okrajnih cest II. reda.

18. seja 12. januarja. Bärnfeind interpeluje cesarskega namestnika zaradi nekih nerednosti, ki so se godile pri praznovanju petindvajsetletnice cesarjeve, katero je napravila zgornja realka v Gradci. Kúbek odgovarja, da je sam bil navzočen in da se nič takega nij prigodilo, kar bi žalilo patriotizem.

Potem je bilo posvetovanje o napravi novih gruntnih knjig. Da si so nekateri govorniki povdarjali, da bi ta postava se morala dati od državnega zbora, vendar nij nikdo stavil predloga, da se naj postava vrne državnemu zboru. Vladni načrt se je sprejel z malimi spremembami. Zastran tako imenovane deželne table (Landtafel) omenja dr. Reehbauer, da je ta naprava ostanek feudalnih časov in bi se morala odpraviti.

Dr. Dominkuš predloži, da se samo ona posestva zapišejo v deželno tablo, katerih lastniki imajo pravico voliti v velikem posestvu.

(19. seja 18. januarja.) Dr. Neker-man vpraša vlado, zakaj še nij obravnavala vloge celjskega šolskega svetovalstva zaradi ločitve celjske okolice od mesta in naprave posebne ljudske šole za okolico.

Deželni odbor naznanja, da se je obrnil do vlade zavoljo odprave silnega legalizovanja.

Na dnevnem redu je načrt nove občinske postave. Odbor za občinske zadeve nasvetuje med drugimi spremembami stare občinske postave, da se naj napravijo tako imenovane „upravne občine“ („Verwaltungsgemeinden“) po združenji več občin, ako bi te same za se ne mogle opraviti svojih opravil.

Poslanec Zschok nasvetuje, da se celi načrt pošlje poprej v pregled političnim oblastnijam, okrajnim in občinskim zastopom in še le potem prihodnjemu deželnemu zboru predloži.

Herman v obširnem govoru, v katerem se nahaja dosti resničnega, pa ravno toliko pretiranega, pobija odborove nasvete.

Deželni glavar Kaiserfeld razvija v dolgem govoru svoje misli o preuredbi občinske postave. Dokazuje, da so se vse

one nerednosti, o katerih zdaj tožimo, ravno tako v prejšnjih časih godile. Občinska postava pa je še le 1864. l. uvedena in tedaj še ne kaže, o njej soditi in jo uže zdaj prenarediti.

Dr. Sernec: „Oglasil sem se k besedi, prvič, da se ustavim temu, kar je rekel poslanec sè spodnjega Štajerja, g. Herman. Nij vse tako črno, kakor je on namalal, nij res, da želi naš kmet „vladan biti“ kakor je rekel. Najmanje bi bilo resnično to, če bi se moralo razumeti: „naš kmet želi vladan biti, kakor do leta 1848“. Takrat po občinah nij bilo odbora, le predstojnik (Richter) ino župan (Amtmann) sta gospodarila doma, podložna sta pa bila tudi onadva, kakor kmetje vsi vsemogočni graščini; do pravice je bila daleka pot.

„Odkar pa ima zборе in odbore po občinah, cenimo to kot najdražje blágo novega časa. Le v shodih se razširijo zdrave misli, nezrele misli dozori, misli se spreminjajo v dejanje. Ali kako dolgo pa je, kar imamo občinske odbore? Od leta 1849 do 1861 nij bilo novih volitev, pa jako malo sej. Če tedaj še nij vse dobro po deželi, reči smemo, da je cela naprava še premлада, da se njej ljudstvo še nij popolnem privadilo. Ali vzeti si je ne damo. Ne trpim pri tem tudi nobenega postranskega pikanja na „kmečke zборе“ (Dorparlament). Na kmetih je zborovanje ravno tako potrebno, kakor po mestih i trgih. Tudi ne damo, da se delokrog občinam manjša. G. Herman je sicer prav imel, rekoč, da občine ne morejo za vse skrbeti, n. pr. za sodnije, za diplomacijo. Ali ravno tako je resnično, da so zadeve, za katere živa duša ne mara, če ne skrbi občina za nje. Take so pa navadno tudi v krajni policiji. Kdo bo skrbel, da se brv popravlja, kdo ima prvo skrb zastran varnosti, n. pr. če je tepež v krčmi, ali da se postavi ponočni ali poljski čuvaj? Država tega nikoli ne bo storila, drugi organ tudi ne.

„Če je pa to res, da se take zadeve najpred tičejo občine, vprašati moramo, zakaj se ne dosežejo nameni? Odgovor je lehek:

ker so občine navadno premajhene, nijso dosti premožne. To je po postavah našega zbora dokazano. Zakaj je bilo treba ustanoviti krajne šolske svete? Ker je bila jednota naših občin premajhena. Zakaj imamo cerkvene konkurenčne odbore, takiste za odganjanje (Schub) i. t. d.? Ker ste imeli premajhene občine. Ravno zavoljo tega je tudi policija naših občin preslaba. Majhena sredstva naših majhenih občin pri tem nijso nič dosegla, zapravila so se. To se sme reči, ker namen se ž njimi nij dosegel. Ako pa ustanovite po predlogu odborovem upravne občine, združite večja sredstva, in dosežete namen.

„Reč nij tako strašna, kakor se Vam zdi. Odbor neče nobene občine ugonobiti, vsaka naj obstoji še naprej. Le na delo policije naj se združijo. V upravnem odboru naj sede prvič vsi župani združenih občin — to je njih poklic, da upravljajo. Nadalje naj bo v tem odboru še nekoliko več odbornikov. Ali ne, da bi ljudstvo moralo zopet voliti; občinski odbori bodo volili izmed sebe še nekoliko odbornikov v upravni odbor. To je vse, takisto delamo uže sedaj v drugih zadevah, to se godi brez težave. Tedaj smemo reči, da postopamo varno, in ozirajoči se na vsako individualnost.

„Oponašalo se je nam, da eksperimentiramo. To je res, ali vsak govornik eksperimentira, vsak ima drug predlog, ali vsak hoče kaj novega. Naš velečastiti deželni glavar želi n. pr. izdatno pomnoženje cesarske žandarmerije in okrajnih poglavarstev. Ne vem, ali se to da izvesti; koliko novih žandarmov bi potrebovali! Ali bo vlada kedaj privolila, da žandarm služi našemu županu, ali se bo strinjalo to z njegovim vojaškim stanom? Nadalje vprašam, ali moremo želeti, da se vlada zopet meša v vse občinske zadeve?

„Pri tem opominjam visoki zbor na razloček med predlogoma našega deželnega, in našega občinskega odbora. Deželni odbor predlaga v §. 33, naj pri preslabih občinah c. kr. namestnija in deželni odbor ustanovita konkurence, — molči pa o osobah, zastran

organov, ki bodo potrebno izvedeli. Kdo bode taj organ? Ali neki župan — ali neki odbor — ali, i to navadno, neki uradnik? Gospoda, taj predlog je kuratela nad občinami! Občinski odbor vam predlaga, da ostanete pri lastnih, izvoljenih organih, in zato ga živo priporočujem.

Dr. Vošnjak: „V naših občinah nij vse dobro, pa tudi ne vse tako slabo in črno, kakor so nekateri govorniki popisavali. Da mnoge občine svojih opravil ne morejo redno opravljati, je istina, a temu je najbolj kriv premali obseg teh občin. Kjer so občine večje, kjer obsegajo 2000 do 5000 duš, tam so tudi kos svojim nalogam. Zato sem za združenje manjših občin v večje, ko bi se to združenje tudi moralo posilno goditi. Nova postava bi to morala naravnost izreči, vendár kot prestopna doba zadostuje tudi upravna občina.

„Tudi na Štajerskem so se nekatere občine združile prostovoljno in te večje občine dobro shajajo ter nikakor ne žele, da bi se zopet razdelile. Prošnje za razdelitev so prišle skoraj izjemno samo od takih občin, v katerih so trgi in mesta s kmetsko okolico združeni. V teh slučajih je ločitev naravna.

„Raztrganje dozdanjih občin v katastralne bi še le napravilo oni kaos in ono zmedenost, od katere je govoril g. Herman. To bi bil eksperiment, kateri bi imel najhujše posledke za občinsko življenje, za samostalnost občine in za javno vernost. Katastralne občine nijso nikakor one zgodovinske individualitete, kakor je Herman trdil; one so stoprv 1820. leta pri napravi katastralnih map nastale. In kdo more reči, da so baš katastralne občine take velikosti ali malosti, da ne bode morebiti tudi v teh se našel en del posestnikov, ki bi hotel za-se imeti svojo občino? Kam pridemo, če se izrečemo za načelo, da se naj občine razdele v prvotne katastralne? Mesto 1300 občin dobimo na Štajerskem čez 5000 tako malih, da niti ena ne bode mogla svojih opravil opravljati.

„Tudi jaz priznavam, da so okrajna glavarstva prevelika in da bi moral pri vsaki okrajni sodnji političen komisar nastavljen

biti. Glavna stvar za občinsko upravo pa so zadosti velike občine, ne pa da bi dozrajne uže tako premale občine raztrgali v drobne kose. Vlada pa bi ne smela samo dela nalagati občinam, ampak jim tudi dati neko povračilo.

Domače stvari.

— (Mohorjeve družnike) „Bes.“ opominja, da je letos in zanjaprej uže meseca februarja zadnji čas za pristop. Knjige se bodo tiskale samo v toliko iztisih, kolikor bo do 10. marca udov pri družbi oglašanih, naj se torej družniki blagovolé podvizati z oglasilom pri dotičnih gg. poverjenikih.

— (Ljubljanske šole) zavoljo koz še dalje zaprte ostanejo.

— (Iz Novega mesta) se nam piše: Koze so jele zdaj strašno razsajati po Novem mestu in okolici. Po mestu leže po več hišah kar po štiri osebe na kozah bolne. Vsak se boji k sosedu v hišo, da ne bi koz dobil. Bolnišnica je uže polna bolnikov. Po bližnjih farah pa še huje razsajajo in tudi ljudje jako močno mro. Dozdaj so se le po malem prikazovale, a zdaj so se jele z vso silo širiti. Radovedni smo, bodo-li šolske praznike še podaljšali, ker so se jele kozé tudi med šolsko mladino, kar jo je tukaj, prikazovati. Živinska kuga je sicer pri nas pojenjala in mesto nij več zavarovano, toliko silnejše pa so koze pritisnile.

— (Mrtev najden.) V nedeljo 11. t. m. so našli v potoku blizu Ustja pri Ajdovščini mladeniča mrtvega. Nesrečnež je moral na brvi, čez katero so bili nekateri kamni nastavljeni, zdrsniti, da se je strašno na glavo udaril in potem v potok padel, v katerem je čez noč zmrznil. Bil je edini sin premožnih staršev.

— (Nova svetnica.) S Koroškega se nam piše: Petnajst let stara, lepo raščena in nekdaš lepá hčerka revnega kmeta Gladnika na Krasnici blizu Strassburga na nemškem delu koroške dežele je, kakor se po celej deželi čuje, „svetnica“ postala, zaradi česar vsak dan uže delj časa nič žalega misleči kmetovalci iz vseh krajev tje romajo, da

si ogledajo ovo prečudno prikazen, da jo prosijo nadzemeljske pomoči in jej podarijo razna darila. Kraj je vedno napolnen raznih romarjev in hiša te svetnice je zmirom tako obležena, da nij lahko priti do nje. Dekle od zadnje izpovedi, to je od sv. Mihela sem nič ne je in ne pije (?) ter se, kakor prikimuje in gestilira, redi od besede Marijine. Tudi govoriti neče, ali ne more, in vsakemu natanko (?) po kimanji naznanja, ali so duše njegovih sorodnikov i. t. d. v nebesih ali v vicalh. Kdo da je pokrovitelj celej tej stvari, še nij določeno, akoravno je že enkrat posebna omisija tja šla. 8. t. m. je druga, po celovških izvedencih pomnožena komisija na Krasnice šla, da po daljši in natančni preiskavi do pravih uzrokov dojde in celo, na prvi hip jako čudno prigodbo, nekoliko razodene. Celi dan jo je moč gledati in obiskati razen dveh določenih ur, med katerim časom nobeden tujec k njej ne sme. Uže iz tega je razvidno, da tu nij nič nego le gola prekanenost; treba je pa vendar, da se v prid in poduk prostega ljudstva, katero se še vedno kaj lahko zapeljati in oslepiti dá, to stvar natančno preiskuje.

Politični razgled.

Notranje dežele.

Cesarja, ki pojde baje 9. febr. v Petrograd, spremljeval bode tudi dvorni svetovalec Šveglj.

V **tirolskem** deželnem zboru je bral Brandis energičen pretest zoper aprilske postavbe, ki je podpisan od 29 klerikalnih poslancev, in je prosil, naj se ta protest protokolu deželnega zbora priloži, kar je deželni glavar privolil. Cesarski namestnik Taaffe je molčal. — Zbor je enoglasno izrekel, da je izpolnenje tirolskih železniških črt proti zapadu in severozapadu od Innsbruka deželni interes, ki se ne sme odlašati.

Vnanje države.

V **nemški** poslanski zbornici je Mallinckrodt rekel, da so ultramontanci ravno tako zvesti prijatelji domovine, kakor knez Bismark, ki je hotel nekatere pokrajine na levem bregu Rena odstopiti od Nemčije. Knez Bismark prosi besede za osobno opazko. On imenuje Mallinckrodtovo trdenje predrzno laž, katere je sovraštvo in

obrekovanje krivo. On govori: „Jaz nijsem nikdar z nikomur govoril o odstopljenji kake vasi, da, niti kakega strnišča. S to lažjo se hoče le moja oseba počrniti. Jaz ne zahtevam, da bi nasprotnik poseben obzir na-me jemal, toda pred inostranjem se ima proti deželni gosposki spodobnejše obnašati.“ Mallinckrodt izreka, da se njegovo govorjenje naslanja na Lamarmorovo knjigo, katere še nij nihče ovrigel. Ako pa je laž, jo on adresira na Lamarmoro. Bismark pravi, da bi on o Lamarmori še drugačna odkritja lahko pisal, kakor Lamarmoro o njem. Pa ko bi on hotel vse ovrечи, kar njegovi sovražniki zoper njega pišejo, treba bi mu bilo celega človeškega življenja. „Jaz smem trditi, jaz tudi ponosno trdim, da sem v celi Evropi najbolj sovražen človek.“

Sè **Španjskega** dohaja vest, da je Kartagena padla in da je kantonalna junta v Afriko ušla. Vlado brodovje „Numancije“, na kateri so se insurgenti odpe-ljali, nikakor nij moglo ujeti. — Karlisti in Moriones se bodo udarili pri Castrejani. Karlisti štejejo 20.000 mož pod vodstvom Elia; republikanci so pa tudi nove pomoči dobili.

Gospodarske stvari.

Kupčija Avstro-Ogerske v enajsterih mesecih od januarja do novembra 1873.

Cena upeljanega blaga v dobi od januarja do konca novembra 1873 znaša 525.400.000 gold. Ako se izloči blago, ki se je od januarja na novo sprejelo, pa 512.400.000 gold., tedaj za 12.500.000 gold. oziroma za 25.400.000 manje, kakor lani. Cena izvoženih predmetov je, ako ne všteto od januarja 1873 sprejetega blaga, za 31.200.000 večji, kakor lani. Da se je pokrnil preostanek importa čez eksport, trebalo je v enajsterih mesecih 1872. leta 187.900.000 gld., v enaki dobi 1873 leta pa 124.300.000 gld., tedaj za 63.600.000 gld. manje. Žita in moke se od meseca do meseca več uvažajo. V enajsterih mesecih od januarja do konca novembra 1872 se je upeljalo 8.400.000 col. cent. žita (cerealij) in 500.000 col. centov moke; v taisti dobi 1. 1873 pa 10.300.000 col. centov ali oziroma 1.900.000 col. cent.

Ako glavna dva žita pšenico in rež — primerjamo, se je je pretečeno leto 1873 za 2.000.000 več vpeljalo. Ves žitni import (od 1. okt. prost štibre) je znašal meseca okt. 1873 988.176 col. centov, v mesecu novembru pa 1.293.383 col. centov, se je tedaj proti prejšnjemu mesecu za 305.207 centov povečal. Oficijelne številke importa in eksporta

so sledeče: Import l. 1872 537.800.000 gold. eksport l. 1872 347.900.000 gld., import l. 1873 513.000.000 gld., eksport 423.900.000 gold.

Razne stvari.

* (Živinska kuga na Hrvatskem.) Samo okolo Karlovca je v 51 vaseh čez 1000 goved poerkalo in pobitih bilo.

* (Marija Aleksandrovná), velika kneginja ruska, ki se je zdaj z edinburškim vojvodom poročila, bo prinesla svojemu možu za doto 24 milijonov goldinarjev, pa nekaj obleke, ki je nad 6 milijonov vredna.

* (Kozé) tudi v Peterburgu na Ruskem razsajajo.

* (Advokatov) v Londonu nij nič več, pa tudi nič manje, kakor 7.020.

Tržna poročila.

Z Dunaja 17. jan. Sejm je bil zopet strašno dolgočasen, akoravno so potrebni morali žito za živež kupovati. Pšenice se je prodalo 25.000 vaganov po zadnjih cenah. Banaška je bila po 8 gl. 15 kr., ruska po 7 gl. 60 kr. Rež bi se bila dobro prodajala, pa je bilo preveč galicijske, tako da so se cene komaj držale. Galicijska je bila vagan po 4 gl. 75 kr., pa tudi po 5 gold. 40 kr., slovaška po 6 gl. 10 kr. Ječmena se je za eksport veliko kupilo, in je bil naj Lepši za 5 do 10 kr. dražji. Koruza se je tudi za 10 kr. podražila, oves pa za 5 kr. Moke se je malo prodalo in sicer po starih cenah.

Iz Budapešte 17. jan. V začetku preteklega tedna je bilo malo prodajalcev, pa tudi kupcev malo, zato se semenj, posebno kar se pšenice tiče, nij dosta spremenil. Malini so le malo kupovali, ker moke ne morejo izpečati. Tako se je semenj do konca tedna vlekel, dokler nij nekaj velikih kupcev večjih partij kupilo, da se je pšenice okolo 80.000 centov prodalo, še precej po dobri ceni. Za rež nij bilo nič trga. Ječmena se nij moglo veliko prodati v razmeri s popraševanjem, ker se ga na novo zelo malo pripelja, obstoječe zaloge pa pojemajo. Prodalo se ga je kakih 20.000 vaganov po 10 do 15 kr. dražje, kakor oni teden. Oves je bil početkom tedna v ceni nespremenjen, pa tudi trg mlačen. Proti koncu semnja pa je postala kupčija živahna, ker so se je tudi špekulanti udeležili, in tako se ga je okolo 25.000 vaganov prodalo. Koruza je v začetku tedna prav

dober trg imela, in se je za 5 kr. dražje plačevala. V teku tedna pa se je koruze veliko pripeljalo, kupci so se začeli držati, in cena je padla za 5 do 10 kr. Prodalo se je koruze 20.000 centov. Sočivje je imelo pretekli teden mlačen semenj. Fižol je bil po 5 gl. 50 kr. do 6 gl. Grah po 6 gl. do 6 gl. 50 kr. Leča po 6 gl. 50 kr. do 7 gl. 50 kr. colai cent. Pšeno po 8 gold., proso po 4 gl. 50 kr. do 4 gl. 75 kr. Krompir po 2 gl. 75 kr. colai cent. Svinjska mast in špeh po navadi. Vinski kamen najlepši po 34 gl., slabjši 31 do 32 gl.

Tržne cene.

V Ljubljani 21. januarja 1874.

Pšenica 7 gl. 10 kr.; — rež 4 gl. 80 kr.; — ječmen 4 gld. — kr.; — oves 2 gl. 30 kr.; — ajda 4 gl. 30 kr.; — proso 4 gl. 60 kr.; — koruza 4 gl. 80 kr.; — krompir 2 gl. 50 kr.; — fižol 6 gl. 80 kr.; — masla funt — gl. 53 kr.; — mast — gl. 42 kr.; — špeh frišen — gl. 34 kr.; — špeh povojen — gl. 42 kr.; — jajce po 2 1/2 kr.; — mleka bokal 10 kr.; — govedine funt 26 kr.; — teletine funt 34 kr.; — svinjsko meso, funt 30 kr.; — sena cent 1 gld. — kr.; — slamo cent — gl. 75 kr.; — drva trda 8 gld. — kr.; — mehka 5 gl. 50 kr.

V Gradci 21. januarja: Pšenica 8 gld.; 85 k.; — rež 5 gld. 79 kr.; — oves 2 gld. 15 kr.; — koruza 4 gld. — kr.; — ajda 3 gld. 60 kr.; — ječmen 2 gld. — kr.

V Mariboru 21. januarja: Pšenica po 7 gld. 60 kr.; — rež po 4 gld. 70 kr.; — ječmen po 0 gld. — kr.; — oves po 2 gld. 10 kr.; — koruza 4 gld. 60 kr.; — pšeno 6 gld. 40 kr.; — ajda 3 gld. 80 kr.; proso 4 gld. 40 kr.; — krompir 1 gld. 90 kr.

Iz Ptuja 21. januarja: Pšenica 7 gld. — kr.; — rež 5 gld. — kr.; — ječmen 4 gld. 50 kr.; oves 2 gld. 0 kr.; koruza 4 gld. 30 kr.; ajda 3 gld. 30 kr.; proso 4 gld. — kr.; krompir 1 gld. 80 kr.; seno 1 gld. 90 kr. cent; slama 1 gld. 15 kr.

Loterijske srečke:

V Trstu: 17. jan. 83. 51. 77. 16. 40.

En sreberni goldinar velja 1 gold. 6 kr. v bankoveih.

Zenitna ponudba. (12—3)

Vdovec, 35 let star, z več otroci, posestnik 2 hiš s 30 orali zemljišča z gozdom, ena hiša je blizu Pliberka, druga pa 1 uro proč v Rinkenbergu, želi deklice, stare 20 do 25 let, s prijetnim obrazom in krepko postavo, ki zna slovenski pisati in brati ter ima najmanj 1000 gl., ako ne ravno toliko, sme tudi nekaj manjkati. Deklica, ki bi me hotela, naj mi pošlje fotografijo z napisom: R. Tsch. št. 10—32 poste restante v Pliberk.